

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **D.K.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie
i tymczasowe aresztowanie,

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e § 1 k.p.k.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 5 listopada 2025 r.,

skargi prokuratora na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 29 maja 2025 r., sygn. akt II AKa 96/25,

uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 18 grudnia 2024 r., sygn. akt III Ko 63/23,

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Antoni Bojańczyk

Zbigniew Kapiński

Anna Dziergawka

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie — po rozpoznaniu żądania wnioskodawcy D.K. o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 24.000 zł tytułem odszkodowania oraz kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie w sprawie o sygn. akt II K 927/21 Sądu Rejonowego w Goleniowie — wyrokiem z dnia 18 grudnia 2024 r., sygn. III Ko 63/23, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz D.K. kwoty: 14.326 zł tytułem odszkodowania i 53.868 zł tytułem zadośćuczynienia (art. 552 § 4 k.p.k.) (*pkt I*), kwotę 384 zł tytułem ustanowienia w sprawie pełnomocnika z wyboru (art. 554 § 4 k.p.k.) (*pkt II*), w pozostałym zakresie oddalił wnioszek (*pkt III*), zaś wydatkami postępowania obciążył Skarb Państwa (*pkt IV*).

Wyrok ten — po poddaniu go kontroli odwoławczej na skutek wniesienia apelacji przez pełnomocnika Przedstawiciela Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Szczecinie — Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 29 maja 2025 r., sygn. II AKa 96/25 uchylił i sprawę D.K. przekazał Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Od wyroku sądu odwoławczego skargę wniósł prokurator. Na podstawie art. 539a § 1-2 k.p.k. zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 maja 2025 r. w całości na korzyść oskarżonego D.K. Wyrokowi temu na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. zarzucił naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 437 § 2 k.p.k., poprzez jego niezasadne zastosowanie w wyniku błędnego uznania, że zachodzi potrzeba uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 18 grudnia 2024 r. w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, albowiem w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji Skarb Państwa nie mógł należycie realizować swoich praw i bronić swoich interesów, gdyż reprezentowany był przez niewłaściwy organ, tj. przez Prezesa Sądu Rejonowego w Goleniowie, zamiast Prezesa Sądu Okręgowego w Szczecinie, jako sądu, w którym wydano ostateczne orzeczenie kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej oraz zaliczono tymczasowe aresztowanie na poczet grzywny, podczas gdy w toku postępowania w niniejszej sprawie prawidłowo i zgodnie z treścią art. 552 § 2b pkt 1

k.p.k. określono organ reprezentujący Skarb Państwa, którym był Prezes Sądu Rejonowego w Goleniowie mający wiedzę o toczącym się postępowaniu.

W konkluzji autor skargi na wyrok sądu odwoławczego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę pełnomocnik Przedstawiciela Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Szczecinie wskazał, że popiera orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i argumentację zawartą w jego uzasadnieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez prokuratora skarga na wyrok sądu odwoławczego okazała się zasadna, co skutkowało koniecznością uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w całości i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi w postępowaniu odwoławczym.

Uwagi niniejsze zacząć należy od rozważenia, czy zasadne jest wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie zapatrywanie, że przymiot *statio fisci* w tym postępowaniu przysługuje właśnie Sądowi Okręgowemu w Szczecinie i — w konsekwencji — reprezentantem tego podmiotu (który działa w postępowaniu za Skarbu Państwa) powinien być w niniejszej sprawie Prezes Sądu Okręgowego w Szczecinie.

Zgodnie z przepisami Rozdziału 58-go Kodeksu postępowania karnego — *Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie* stronami w postępowaniu prowadzonym w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia są: wnioskodawca, prokurator oraz Skarb Państwa (art. 554 § 2a k.p.k.), zaś organem reprezentującym Skarb Państwa jest: 1) prezes sądu, w którym wydano ostateczne orzeczenie kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej, stosowania środka zapobiegawczego, środka zabezpieczającego lub zatrzymania, albo 2) prezes sądu pierwszej instancji, w którym wydano zmienione orzeczenie - jeżeli orzeczeniem, o którym mowa w pkt 1, zmieniono orzeczenie sądu pierwszej instancji i zastosowano środek, w związku z którym nie przysługuje odszkodowanie w myśl niniejszego rozdziału, albo 3) organ, który dokonał zatrzymania - jeżeli sąd uwzględnił zażalenie na zatrzymanie albo jeżeli sąd nie rozpoznawał zażalenia na zatrzymanie (art. 554 § 2b k.p.k.).

Skoro przedmiotem postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Szczecinie pod sygn. III Ko 63/23 było żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia za krzywdę związaną z oczywiście niesłusznym tymczasowym aresztowaniem D.K. w sprawie Sądu Rejonowego w Goleniowie, sygn. II K 927/21, to kwestią kluczową dla udzielenia odpowiedzi na postawione powyżej pytanie było dokonanie oceny — z należyтым uwzględnieniem brzmienia art. 554 § 2b

k.p.k. — któremu podmiotowi (w którego imieniu działa z kolei odpowiedni prezes sądu) przysługuje prawo realizacji uprawnień procesowych związanych z reprezentacją Skarbu Państwa w postępowaniu w przedmiocie zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie.

Jeśli uwzględnić fakt, że to w y ł ą c z n i e Sąd Rejonowy w Goleniowie w całym ciągu postępowania o sygn. II K 927/21 stosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania (zastosowanie wobec D.K. tymczasowego aresztowania nastąpiło na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 10 czerwca 2021 r., sygn. akt II Kp 272/21; przedłużenie okresu stosowania tego środka zapobiegawczego do dnia 5 listopada 2021 r. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 30 sierpnia 2021 r., sygn. akt II Kp 359/21; postanowieniem z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. akt II K 927/21, Sąd Rejonowy w Goleniowie przedłużył stosowanie tymczasowego aresztowania na dalszy okres do dnia 5 stycznia 2022 r., a następnie postanowieniem z dnia 22 grudnia 2021 r. uchylił stosowanie wobec D.K. tego środka zapobiegawczego), orzeczenia Sądu Rejonowego w Goleniowie w przedmiocie stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego nie były nigdy poddane kontroli instancyjnej, zaś sąd *ad quem*—Sąd Okręgowy w Szczecinie wyłącznie z a l i c z y ł okres tymczasowego aresztowania na poczet grzywny orzeczonej za czyn zakwalifikowany z art. 157 § 2 k.k. (od pozostałych trzech zarzuconych czynów sąd odwoławczy D.K. uniewinnił), to należy dojść do przekonania, że organem reprezentującym Skarb Państwa w postępowaniu w przedmiocie odszkodowania lub zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie jest prezes Sądu Rejonowego w Goleniowie, a nie Prezes Sądu Okręgowego w Szczecinie, bowiem to tylko ten pierwszy sąd stosował środek zapobiegawczy. Orzeczeniem Sądu Okręgowego w Szczecinie ani nie stosowano tymczasowego aresztowania po raz pierwszy tego środka, ani nie przedłużano jego stosowania, ani nie utrzymano w mocy orzeczenia w przedmiocie stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego.

Analiza przepisu art. 554 § 2b k.p.k. prowadzi do wniosku, że intencją ustawodawcy było by Skarb Państwa w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie był reprezentowany przez ten podmiot (organ tego podmiotu), którego niesłuszna decyzja jest *in concreto* podstawą dochodzonego roszczenia. Z art. 554 § 2b pkt 1 i 2 k.p.k. wynika bowiem, że organem reprezentującym Skarb Państwa jest prezes tego sądu, w którym doszło do wydania lub skontrolowania i utrzymania w mocy niezasadnej decyzji stanowiącej następnie podstawę do dochodzenia odszkodowania. Podobne kryterium zastosowano do organu niesądowego w pkt 3, skoro chodzi tu o sytuację, gdy ten organ niezasadnie dokonał zatrzymania, co stwierdził sąd w toku kontroli zażaleniowej, albo gdy nie rozpoznawał zażalenia na zatrzymanie. Skoro — jak już powiedziano — w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Szczecinie nie wydał żadnego rozstrzygnięcia, z którym związane może być dochodzone przez D.K. roszczenie (innymi słowy ani nie stosował tymczasowego aresztowania, ani nie utrzymywał w mocy orzeczenia w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania), to podmiotem mającym przymiot *statio fisci* w niniejszym postępowaniu jest Sąd Rejonowy w Goleniowie, który decydował o pierwszym i kolejnym stosowaniu tymczasowego aresztowania wobec D.K.

Wskazać bowiem należy, że zmiana orzeczenia sądu pierwszej instancji przez orzeczenie kary grzywny za czyn zakwalifikowany jako występki z art. 157 § 2 k.k. i zaliczenie na poczet tej kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie nie może być traktowana w kategoriach "stosowania środka zapobiegawczego" przez Sąd Okręgowy w Szczecinie (art. 554 § 2b pkt 1 k.p.k.): środek ten był wyłącznie stosowany przez Sąd Rejonowy w Goleniowie, zatem to prezes tego sądu jest organem uprawnionym do reprezentowania Skarbu Państwa w postępowaniu w przedmiocie zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. W efekcie brak jest konieczności ponownego przeprowadzenia postępowania pierwszoinstancyjnego, skoro w toku tego postępowania organ uprawniony do reprezentowania interesów Skarbu Państwa był prawidłowo reprezentowany (zawiadomienia prezesa Sądu Rejonowego w Goleniowie o terminach rozprawy przed Sądem Okręgowym w Szczecinie – elektroniczne pokwitowanie odbioru na termin rozprawy wyznaczony: pierwotnie na dzień 27 października 2023 r. k. 35, następnie odwołany; na dzień 22 listopada 2023 r. k. 40; pierwotnie na dzień 16 stycznia 2024 r. k. 52, następnie odwołany; na dzień 28 marca 2024 r. k. 61; pierwotnie na dzień 12 czerwca 2024 r. k. 102, następnie odwołany; pierwotnie na dzień 26 lipca 2024 r. k. 108, następnie odwołany; na dzień 23 października 2024 r. k. 125; na dzień 5 grudnia 2024 r. k. 127A).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uwzględnił skargę na wyrok sądu odwoławczego wniesioną przez prokurator Prokuratury Okręgowej w Szczecinie, uchylił zaskarżony skargą wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 maja 2025 r., sygn. II AKa 96/25, i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym przed tym sądem.

Antoni Bojańczyk

Zbigniew Kapiński

Anna Dziergawka

[WB]

[a.ł]